

שבועות לד

משה שווערד

1. משך חכמה על ויקרא פרק ה פסוק ב

שם בתו"כ (פ' רצט) ר"ש אומר חייב כאן וחייב בפקדון כו' ת"ל כאן נפש כי תחטא ולהלן אומר נפש כי תחטא (פסוק כא) מה להלן אינו מדבר אלא בתביעת ממון אף נפש כי תחטא האמור כאן לא ידבר אלא בתביעת ממון כו'. הפירוש דלהלן גבי שבועת הפקדון כתיב כי תחטא ומעלה מעל בד'. והפירוש שהוא כלל הפרשה, דלהלן דכחש בעמיתו בממון שחייב לו והוא חטא שבין אדם לחבירו, ונשבע על שקר הוא חטא שבין אדם למקום, וזה שאמר כי תחטא בדברים שנוגעים לחבירו, ומעלה מעל מד' זהו השבועה שנשבע על שקר ומחלל שם קדש, זהו הפשוט, כן כאן כי תחטא הוא על ההכחשה שאין יודע לו עדות שבזה גורם לו היזק ומזיקו, שמאבד ממון במקום שיכול להציל ע"י עדות, ושמעה קול אלה הוא שנשבע על שקר, א"כ החטא הוא במה שמכחיש עדותו לבד השבועה, והוא על כרחך בדברים שבממון ודו"ק. ומזה ראייה שלכד השבועה הוא חטא מה שמונע עדותו. ומסולק קושיית רבנן בתוספות ריש פרק הכונס (ב"ק נו ד"ה פשיטא) ע"ש ודו"ק.

2. ויקרא פרשת ויקרא פרק ה

(א) ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה והוא עד או ראיה או ידע אם לוא יגיד ונשא עונו:

3. ויקרא פרשת ויקרא פרק ה

(כא) נפש כי תחטא ומעלה מעל ביקונו וכחש בעמיתו בפקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו:
(כב) או מצא אבדה וכחש בה ונשבע על שקר על אחת מפל אשר יעשה האדם לחטא בהנה:

4. ויקרא פרשת ויקרא פרק ה

(ד) או נפש כי תשבע לבטא בשפתים להרע או להיטיב לכל אשר יבטא האדם בשבעה ונעלם ממנו והוא ידע ואשם לאחת מאלה:

5. רש"י מסכת שבועות דף לד עמוד א

שכן תחטא מתחטא - בשניהן כתיב תחטא לג"ש.

6. רבי עקיבא איגר מסכת שבועות דף לד עמוד א

רש"י ד"ה שכן תחטא וכו' תחטא לג"ש. תמוה לי הא קאי על ר"מ דלא יליף מתחטא תחטא. וגם אם הוי ג"ש איך אמרינן עלה דאדרבה מביטוי הו"ל למילף שכן חטאת מחטאת וגם מה צריך ר"א ללימודא דאואין כיון דיליף מג"ש דתחטא. ולזה היה נראה בפשוטו דמה דאמרינן שכן תחטא תחטא היינו דדומה יותר לפקדון כיון דבשניהם כתיב תחטא וכדאמרינן עלה אדרבה מביטוי שכן חטאת מחטאת היינו דלענין זה דומה יותר לביטוי, ודברי רש"י צע"ג.

7. ספר תורת חיים על שבועות דף לד/א

דרבא מביטוי הוה ליה למילף שכן חטאת מחטאת. אברייתא גופא אדרבי שמעון דיליף נמי תחטא מתחטא לא מצי פריך הכי דר' שמעון ס"ל דגזירה שוה ממש היא דהכי גמיר ליה מרביה וכן משמע מדנקט ר' שמעון בהדיא תחטא תחטא לגזירה שוה ואגזירה שוה לא פרכינן מידי אבל הא דקאמר הכא מסתברא מפקדון הוה ליה למילף שכן תחטא מתחטא לאו מגזירה שוה קאמר דאם כן מאי איצטריך ליה לר' אליעזר למימר נאמר כאן או אין וכו' אלא ודאי ר"א לא גמר ליה הך גזירה שוה ולא יליף אלא במה מצינו משום דמיינן להדי במילי טובא ולהכי נקט לישנא דמסתברא מפקדון הוה ליה למילף דלא הוי אלא סברא בעלמא:

8. ספר תורת חיים על שבועות דף לד/א

נמצא גמל הרוג בצידו. מדלא נקט ונמצא גמל הרוג ביניהם משמע דדוקא בעינן שימצא גמל הרוג בעד גמל האוחר דהוה ליה אומדנא דמוכח דהא דחזקתו לבעוט ולהרוג ועוד דכיון דנמצא בצידו מסתמא איהו הרגו אבל נמצא ביניהם לא אמרינן בידוע שזה הרגו והשתא הוי אך אומדנא דומיא דהא דשמעון בן שטח דהוי נמי אודנא דמוכח:

9. טור חושן משפט סימן סה

וכן הלכו חכמי התלמוד בתר אומדנא דמוכח גבי שטר מברחתא וכן גבי כתב כל נכסיו לאחר ואח"כ נודע שיש לו בן וכן מתנת ש"מ בכולה והוה דזבין נכסי אדעתא למיסק לארעא דישראל וגמל האוחר בין הגמלים ודבר זה יש לו עיקר מדברי הבלה מאב לחכמים אשר צוה ליתן הילד החי וגו'.

10. שערים מצויינים בהלכה

(מלכים א-ג-כו) וכו'. ועי' בשו"ת הרדב"ז (ח"ב סי' תקצח) דאפילו לדעת הרמב"ם דלא אזלינן בתר אומדנא, הני מילי לאפוקי ממונא, אבל לאוקמי ממונא לכו"ע אזלינן בתר אומדנא. אבל במהרי"ק (סי' קכט) פסק דהיכא דלא נתברר גוף המעשה אצל הדיינים כהיא דגמל האוחר, דאין ידוע לנו אם נגחו אם לא אלא מתוך אומדנא ודאי פליגי רבנן על רב אחא וקי"ל כוותייהו. וע"ע מה שהארכנו במס' ב"ב (נח. ד"ה אמר) בענין דאזלינן בתר אומדנא. ועי' בדברינו בסמוך (ד"ה אבל). וע"ע

11. שערים מצויינים בהלכה

דאי אית ליה דר' אחא בדיני נפשות נמי משכחת לה. כתב בנתיבות (סי' פא סק"ז) בשם הקצה"ח (שם ס"ק יג) דטביעות עינא דקלא לא מהני רק באיסור ולא בממון, וצריכים העדים דוקא שיראו בראיית העין, והוא השיג עליו, וס"ל דמהני לענין איסור וכ"ש דמהני לענין ממון, והא דלא מהני טביעות עינא דקלא בדיני נפשות, היינו משום דבדיני נפשות בעינן ראייה וידיעה, משא"כ בדיני ממונות דמתקיים בידיעה שלא בראיה. וכן ס"ל בשער המשפט (סי' לה סק"ד). ועי' בהגה' הרש"ש למס' סנהדרין (סו. ד"ה רש"י) שתמה על הנתיבות דבגמ' ותוס' כאן מוכח להדיא ידיעה לחוד סגי, ונשאר בצ"ע. ועי' בשו"ת חת"ס (חור"מ סי' ב) שאע"פ שעדות ע"י טביעות קול אינה עדות ראייה אלא עדות ידיעה, מ"מ סומכים עליה שאף עדות ידיעה מועיל בדיני נפשות כר' עיי"ש. [ועי' בפת"ש חור"מ סי' לה סק"ח].

12. תוספות מסכת סנהדרין דף לז עמוד ב

שאין דמך מסור בידי - מדמייתי האי עובדא אמתני' דכיצד מאומד משמע דדריש מהאי קרא דמאומד לא מיקטל דמשמע ע"פ שנים עדים שראו את המעשה ואחריני הוה עם ר"ש בן שטח והאי דלא חשיב להו משום כבודו והאי דקאמר או אני או אתה לאו דוקא לשון יחיד אלא אנו.

13. מהרש"א חידושי הלכות מסכת סנהדרין דף לז עמוד ב

בד"ה שאין דמך כו' ואחריני הוה עם ר"ש בן שטח כו' עכ"ל דמדמייתי מהך עובדא אמאומד דמתני' ע"כ דהוה אחריני בהדיה דר"ש בן שטח דאל"כ בעדות גמורה בראייה נמי לא היה נהרג על פיו וק"ל:

14. חדושי הרשב"א על מסכת שבועות דף לד/א

ור' שמעון בן שטח דאמר לו אין דמך בידי שהתורה אמרה על פי שנים. לאו למימרא שאם היה שם עד אחר עמו שהיה נהרג על פיהם דהא מאומד הוא, אלא חדא ועוד קאמר וכדאמרינן התם בפ' אחד דיני ממונות (סנהדרין לז, ב) טעמא דליכא עדים הא איכא עדים בר קטלא הוא, תיפוק ליה דמאומד, חדא ועוד קאמר ליה, ור"ש בן שטח מתרה היה בו והולך דאם לא אפ"ל היה אחר עמו וראו שהרגו אין דמו מסור בידם דהא בעי התראה, אי נמי תלמיד חכם היה ולמ"ד (שם ח, ב) תלמיד חכם לא בעי התראה.

15. תוספות מסכת שבועות דף לד עמוד א

אי טריפה הרג אי שלם הרג - תימה הא אזלינן בתר רובא דמרוצה דייקנין לה בפ"ק דחולין (דף יא. ושם) דלא חיישינן דלמא במקום סייף נקב הוה [1] וי"ל דמיירי כגון דאיכא קמן חד טריפה וחד שלם דצריך לידע איזה מהם הרג.

16. רמב"ן על שבועות דף לד/א

והא דאמרינן אי טריפה הרג אי שלם הרג. [2] בטרפות הנראה בחוץ קאמרינן דצריך לבדוק ולא סמכינן ארובא ...

17. שו"ת הרשב"א חלק ג סימן שעח

שאלת: בפרק היו בודקין בשאלת: מכירים אתם אותם, ר"ל: שמא מעובדי אלילים היה. אם נאמר כן אף במקום שרבו ישראל, ושארן רגלי עממים מצויין שם? שלא הזקתי לה אלא מה שראיתי בירושלמי: נהרג מטבריה לצפורי, חזקה ישראל היה; ואיני רואה לסמוך עליו, אא"כ יצטרף בה דעתך; עד כאן. הא מסתפקא לי, דאפשר דאיתא להא דירושלמי, משום דבאסורי הולכין אחר הרוב, ושמא אף בדיני נפשות כן. ועוד: מדאמרינן בשילהי פר"ק דכתובות גבי, כל קבוע כמחצה על מחצה דמי, דאי מדאורייתא, מנלן; אמר רבא: וארב לו, כתיב, עד שיהא מתכוין לו; ואמרי רבנן דבי ר' ינאי: פרט לזורק אבר לגוי /צ"ל: אבן לגו/. היכי דמי: אילימא דאיכא תשעה עכו"ם וישראל אחד, תיפוק לי דרובא עכו"ם נינהו, ואי נמי, פלגא ופלגא, ספק נפשות להקל. לא צריכא, דאיכא תשעה ישראלים ועכו"ם אחד ביניהם, דהוה עכו"ם קבוע, וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי. אלמא, משום קבוע, דהוי כמחצה, פטרינן ליה; הא נידיי בכי הא, חייב. ונמצא בין טבריה לצפורי, אינו קבוע, דאנשי טבריה וצפורי אינן קבועין שם בדרך, אלא נידיי, וכל דפריש, מרובא פריש. וכענין שאמרנו בקדושין פרק האומר: אמר רבא: דבר תורה, שתוקי כשר, מאי טעמא: דרוב כשרים אצלה ומיעוט פסולים אצלה, ואי דאזלי אינהו לגבה, כל דפריש, מרובא פריש. מאי אמרת, דילמא אזלא איהי לגבייהו, הוא ליה קבוע, וכל הקבוע, כמחצה על מחצה דמי. אלא שאני מסתפק, לפי שלא הוזכר כן בגמרינן. ועוד: דבדיני נפשות, דכתיב בהו: והצילו העדה, ואפילו בענין שהוא ברור אצלנו, הולכין בו להקל. כרודף אחר חבירו, ונכנס לחורבה אחריו, ונמצא הרוג מפרפר וסכיניו מטפטף דם, שזה כדבר ברור שאין שם אחר אלא רודף זה, ואפילו הכי אין דנין אותו, עד שיראו שנים עדים ממש שהוא הרגו. ומ"מ, ההיא דפ"ק דכתובות מכרעא לי: וכ"ש שר' יוחנן דירושלמי מכריע.

18. שערים מצויינים בהלכה

דף לד: ועדים רואין אותו מבחוץ וכו'.
כתב בשו"ת הרשב"א (ח"א סי' אלף עג) דאין העדים צריכים להיות מזומנים, וכל שראו או שידעו והעידו מקבלים מהם, דעדות מתקיימת בראיה בלא ידיעה וידיעה בלא ראיה, וכן מוכח מהגמ' כאן, /ומ"מ אין יכולים לכתוב את השטר כשהזמין אחרים בקנינו, דלא נעשו שלוחים לזה, ורק המזומנים יכולים לכתוב, אבל אם העידו על פה עדותם עדות, שאם כפר זה בעיקר הדבר הוחזק כפרן. ותשובה זו הובא בב"י (ח"מ סי' לו, לט מחודש יד). וכ"ה בשו"ע (שם סי' לט ס"ה). ועי"ש בנתיבות (סק"ח) דה"ה אם לא הזמין אחרים דאין יכולים לכתוב לו. וע"ע בתשו' הרשב"א (ח"א סי' אלף קצג).

19. ספר קצות החושן סימן עט ס"ק ב

שקבלתי ממך מנה - בפרק שבועת העדות (שבועות לד, ב) יתיב רב המנונא קמיה דרב יהודה ויתיב רב יהודה וקא מבעי ליה מנה מניתיך בפני פלוני ופלוני ועדים רואין אותו מבחוץ מאי אמר ליה רב המנונא והלה מה טוען אי להד"מ הוחזק כפרן אי אמר אין שקלי ודידי שקלי כי אתי עדים מאי הוי ע"ש, ואיכא למידק מ"ש מדברים העשויין להשאיל ולהשכיר דאי איכא עדים שראו אותו שנתנו לו בסתם ולא ידעי אם בתורת מתנה ולקוח או בתורת שאלה אמרינן דמסתמא בתורת שאלה נתנו אם כן מטבע נמי דעומד להלוואה למה לא נימא בתורת הלוואה, ויש לומר דשאני חפץ דהדרא בעינן להכי בדברים העשויין להשאיל ולהשכיר מוקמינן לה בחזקת מרא קמא אבל הלוואה דהוי להוצאה לא שייך לומר בחזקת בעלים הראשונים דהא מחזקת בעלים הראשונים ודאי יצאה אפילו נתנו לו בתורת הלוואה אלא דנימא דנתנו בתורת הלוואה ויצטרך הלוח לשלם בזה נאמן המקבל לומר דרך מתנה כיון דלא שייך בזה חזקת בעלים הראשונים:

20. חדושי הרשב"א על מסכת שבועות דף לד/ב

אי דאמר לא היו דברים מעולם הוחזק כפרן. איכא למידק אמאי אי חזר ואמר פרעתי ליהמנא ולימא מילתא דלא רמיא עליה אמר ליה ולא אדעתיה, וכדאמרינן לקמן בפרק שבועות הדיינים (מא, ב) בההוא דא"ל לחבריה הב לי מאה זוזי דמסקינא לך א"ל לא פרעתיך בפני פלוני ופלוני ואתא פלוני ופלוני ואמרו להד"מ, אמר רבא כל מלתא דלא רמיא עליה דאינש אמר ליה ולא אדעתיה. י"ל דפרעון לא רמי אנפשיה באפי מאן פרעיה, אבל כל מאן דמנו ליה מעות מלתא דדכירי ליה אינשי הוא:

21. ריטב"א על מסכת שבועות דף לד/ב

גמרא מחכו עלה במערבא. פי' מחכו על ברייתא לומר דבשיבושא אתנייה ולא אר"ש דאילו אר"ש ח"ו דמחכו ומאי חוכא דילמא מזיד דלאו כשוגג בפקדון ממעילה גמר לה דנקט בלישנא דהא במעילה מזיד פטור מקרבן ואינו בשוגג ור"ש נמי כך אמר דבפקדון לא עשה שוגג כמזיד אלא ה"פ מזיד כשוגג שלא אמר ר"ש בפקדון כמו בעדות ממעילה גמר לה. והא דגמר ממעילה פירש"י ז"ל דגמר לה בגזרה שוה דמעילה מעילה ואינו נכון דא"כ היכא מהדרינן עלה דניגמר מעדות לחייב שוגג כמזיד דהא בעדות לא כתיבא מעילה ואי בחטא חטא אין אדם דן ג"ש מעצמו ודילמא ר"ש מעילה מעילה גמר חטא חטא לא גמר. לכן פי' התוספות דהא דאמרינן דגמר ממעילה דבמ"מ הוא מה אשם מעילות לא הוי מזיד כשוגג אף באשם גזילות כן היינו דמהדרינן דהיינו חוכא דהא דגמר במ"מ ממעילה ליגמר מעדות במ"מ מקרבן שבועה לקרבן שבועה והרמב"ן ז"ל פי' דהא דאמרינן דממעילה גמר בגזרה שוה דחטא חטא דכתיב הכא נפש כי תחטא וכתוב במעילה וחטאה בשגגה והיינו דמהדרינן לחוכא דליגמר מעדות בחטא חטא דהכי עדיפא דדמי ליה טפי דכתיב בתרווייהו תחטא:

22. שערם מצויינים בהלכה

פקדון נמי מושבע מפי אחרים נגמר מעדות.
פרש"י לחיובא בגזירה שוה דתחטא
תחטא. וכתב ביד מלאכי (סי' ל) לפרש הא
דאין גזירה שוה למחצה, היינו דנלמד הלמד
מהמלמד לכל מה שיש ללמוד מהמלמד, ולא
רק פרט הצריך לו, אבל המדת אהרן פירש
דכל אחד ילמוד מחבירו זה מזה וזה מזה.
ועי' במלאכת בצלאל דמפרש"י כאן מבואר
כהמדת אהרן, דאל"כ מאי חוכא, דלמא לא
נתקבל הגז"ש רק ללמוד עדות מפקדון ולא
פקדון מעדות, אע"כ דזהו נמי בכלל הא דאין
גז"ש למחצה.

23. חדושי הרשב"א על מסכת שבועות דף לד/ב

אדגמר לה ממעילה נגמרה מעדות. איכא למידק מאי קא מקשה נגמר מעדות דהא אין אדם דן גזירה שוה מעצמו אלא אם כן קבלה מרבו עד הלכה למשה מסיני, ודלמא הא גמר והא לא גמר. וי"ל דלאו גזירה שוה קאמר אלא במה מצינו. ואין דעתו

מתיישב בכך מדקאמר מסתברא ממעילה ה"ל למילף שכן מעילה ממעילה אדרבא מעדות ה"ל למילף שכן תחטא מתחטא, דאלמא בגזירה שוה גמרי לה. ומסתברא דתרווייהו שמיע להו אלא דמוקי חדא מינייהו לכך וחדא מינייהו לכך, וכדאמרינן במסקנא דגמר מושבע כנשבע בפקדון מועדות מתחטא תחטא וזדון שבועה שלא ניתן לכפרה ממעילה, כנ"ל:

24. ריטב"א על מסכת שבועות דף לד/ב

ומהדרינן דליכא חוכא דכי פריך הכי בראש דבריו מקמי דתיתוקמא ליה ג"ש. פירוש מקמי דתיתוקמא בדעתיה למדרשא אבל לבתר דקמא ליה למדרשיה בסוף דבריו ודאי לא פריך ליה ושפיר גמירי פקדון ועדות בג"ש ופרקינן דהא ודאי איכא חוכא דהא אשכחן דאפילו בטר דקמא ליה ג"ש ס"ל כדמיעקרא אין מזיד כשווג מדאמרי' מאן תנא וכו' עד ר"ש היא ומעתה היינו חוכא ומהדרינן דליתא בהא חוכא דכי לא פריך ר"ש בטר דקמא ליה ג"ש היינו לענין מושבע ונשבע אבל לענין זדון שווג ודאי פריך ומשום דיליף ממעילה בהא דעדיפא מג"ש דחטא משום הנך דמעילה נפישין כדלעיל. ופרכינן דאכתי איכא חוכא דא"כ בעדות נמי לא להוי מזיד כשווג דתהדר עדות ותילף מפקדון לענין זה דאע"ג דפקדון למד הוא ממעילה ואין למדין למד מלמד בקדשים שאני הכא דתרווייהו בג"ש דפקדון יליף ממעילה בג"ש דמעילה מעילה וחוזר ומלמד על עדות בג"ש דתחטא תחטא ודבר הלמד בגזירה שוה חוזר ומלמד בג"ש וכ"ש בהא דלאו מילף גמור ובגלויי מילתא בעלמא סגי כיון דכולהו קרבנות בר ממייעוטא דמייעוטא כולם בשווג ולא במזיד ומעתה היינו חוכא ומהדרינן דליכא חוכא דהא א"ל דלהכי כתבי' רחמנא לשבוע' העדות גבי שבועת ביטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו ולא כתביה בטר פקדון דהוי באשם וחומש כוותיה לדרוש שבכולם נאמר ונעל' וכאן לא נאמר ונעל' לחייב על המזיד כשווג וכי היכי דלא לילף מפקדון בג"ש. ומעתה ממסקנא קמא לן דליכא חוכא ... אבל השתא אשכחן צד טעמא לחוכא במאי דאמרינן דתיהדר עדות ותילף מפקדון אלא דלאו חוכא גמורה היא כיון דאי' למדחיה דטעמא דכתב' לעדות גבי שבועת ביטוי וטומאת מקדש וקדשיו:

25. דף על הדף שבועות דף לד עמוד ב

בגמ' ותהדר עדות ותגמר לה מפקדון כו'. הגר"י ענגיל בספרו אתוון דאורייתא (כלל ז') חקר בתוך דבריו אם ה"חוב" להביא קרבן דינו וכללו כמו לגבי קדשים או לא.

וכתב להוכיח מהא דאמרינן כאן ותיהדר עדות ותגמר מפקדון דמזיד לאו כשווג. כי היכי דיליף פקדון ממעילה, וקשה דהרי בקדשים קיי"ל דאין למדין למד מן הלמד, וא"כ היכי יליף חוב קרבן בעדות מפקדון, שבפקדון ה"ז למד ממעילה, ונמצא שזהו למד מן הלמד, ומוכח מזה דרק לגבי קרבן עצמה לא ילפינן למד מן הלמד, אבל כאן דאירי לענין חובת קרבן, להביא קרבן עולה ויורד, אין לזה הכלל של קדשים, אלא של כל התורה כולה, דשפיר ילפינן למד מן הלמד.

אלא שהקשה ע"ז סתירה מהא דאמרינן בהוריות (י"א ע"א) דיש דיחוי לגבי חובת קרבן בהמיר דתו באמצע, הרי דחובת קרבן דינו כקדשין לענין דאמרינן דנדחה, דאילו לגבי מצוות בעלמא ספוקי מספק"ל להש"ס אם יש דיחוי אצל מצוות או לא, הרי שגם חובת הקרבן דינו וכלל כקדשים, וא"כ קשה כנ"ל איך ילפינן למד מן הלמד לגבי חובת הבאת קרבן עולה ויורד וצ"ע.

1. תורת חיים מסכת שבועות דף לד עמוד ב

אמר ליה המנונא את עול תא. ואם תאמר אמאי א"ל המנונא את ולא אמר ליה רב המנונא את ושמא משום דרב יהודה רביה הוה ותו מאי איצטריך למימר ליה הכי וכי עד השתא לא הוה ידע דרב המנונא הוא ויש לומר דהכי קאמר ליה חם נונא את פי' דג חם לכך עול תא כדאיתא בפ"ק דקידושין דבעו מיניה מדר' המנונא עבד שסרסו רבו בבצים מהו לא הוה בידיה אמרו לו מה שמך אמר המנונא אמרו לו לאו המנונא אלא קרנונא וכתבו התוספות שם בשם ר"ח פי' אתה אומר המנונא היינו חם נונא דג חם ואינו כן אלא קרנונא דג שהוא קר והכא כיון דהשיב לו שפיר לכך קאמר ליה המנונא את פי' דג חם ולכך עול תא.

2. דף על הדף שבועות דף לד עמוד ב

בגמ' א"ל המנונא את וכו'. הגר"ח סופר שליט"א בספר זכות יצחק (סי' ס"ה) הקשה: יש לבאר האי לישנא דקאמר רב יהודה: המנונא את וכו', דמאי האי ומה זו שאלה האם אתה רב המנונא, וכי לא ידע רב יהודה מיהו היושב לפני אתמהא.

והנה בתלמוד בכמה מקומות מצינו לשון זו גבי רב רביה דרב יהודה, דקאמר "שימי את" כמצויין במסורת בש"ס מנחות (כ"ט א') ונדה (כ"ד א'), ובביאור דברי רב: שימי את פירשו הגאונים ז"ל שמידת צניעות היתה בו ברב שלא היה זוקף עיניו

הוץ מארבע אמותיו ולא היה מכיר הסובבים אותו אלא רק בקול ולא בראיה, וכמפורש בקובץ תשובות הגאונים שערי תשובה (סימן קע"ח) ועיין ברש"י נדה שם. ולכאורה יש לומר דרב יהודה אחז גם הוא במדת רבו המובהק רב שכך מצינו באגרת הקדמונים לפני אלף שנים, משנת ד' אלפים תשי"ב: "חסידי ארץ מעולם הם אוהזים דרכי הצדיקים אבותיהם וגם רבותיהם", והבאתי הדברים בחבורי ברית יעקב (סימן ג' דע"ה ע"ב) ולכן לא הכיר רב יהודה מי הוא העומד לפניו ושאלו המנונא את, ובתענית (כ"ד ב') מבואר שרב יהודה לא היה זוקף עיניו ע"ש ודו"ק היטב.